

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Liber Theologiæ Moralis, Viginti Qvatvor Societatis Iesv Doctoribvs Reseratvs

Escobar y Mendoza, Antonio de

Lvgdvni, 1659

XI. Practicæ resolutiones circa prædicta.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41066

publicè macellum, vel tabernarium, & ter monitus, &c. Incedens publicè in habitu laicali; ferens arma militaria, & ter monitus, & miscens se turpibus, & enormibus; repertus cum vxore, filia, matre, à marito, patre, filio, &c. requirens inhonestè mulierem, & eam tangens.

81. *Quisnam denique ab huiusmodi inflicta excommunicatione absoluit?* Absolutio Papæ reservata est, quando est percussio enormis, v. g. si membrum mutiletur, vel sanguis in magna copia effluerit, vel persona digna esset. Item quando est percussio mediocris, quæ cognoscitur quidem ex extremis (enormi scilicet & leui) hæc enim media est inter illas. Porro percussio leuis ab Episcopo proprio absoluitur. Est autem leuis illa, quæ licet in se peccatum mortale sit, comparatione tamen illarum leuis dicitur: v. g. quæ fit pugno, palma, &c. & vniuersaliter definienda est Episcopi, vel prudentis viri arbitrio.

82. *Excusantur ne ab eundo Romam aliqui cum percussio mediocris fuit, aut enormis aliquando?* Triplici quidem ex capite excusantur. Primò corporali impedimento, v. gr. in articulo mortis constituti, ratione inimicitiae grauis si percussit, pauperes, ægri, valetudinarij, debiles, senes, cæci, & claudi. Secundò Canonico impedimento, v. g. serui, & filij familias, exercentes munus publicum habentes iustam causam. Tertiò, iuris beneficio, v. g. mulieres, impuberes, officiales Principum arcentes turbam, ostiarij prætextu officij percipientes, Clerici simul viuentes, Regulares, nobiles & delicati viri.

CAPVT XI.

§. I.

Praxis circa materiam de Excommunicatione ex Societatis IESV Doctoribus.

De excommunicationis effectibus, ac

83. **E**X prædictis requiro: num celebrans possit pro excommunicatis secretò orare? Vt persona priuata potest, vel primò de in Momento, vel in aliis Missæ partibus; quia quamuis Sacerdos in Missa publicum ministerium exercent, non tamen definit esse persona priuata. At non posset pro excommunicato Missam offerre, vel illum in Canone, aut alia oratione nominare. *Filliucius tom. 1. tract. 12. c. 2. num. 51. Porro Gaspar Hurtado de Excomm. d. 3. diffic. 6. num. 16. putat, posse offerri*

missarum priuatione. *Filliuc. Hurt. excommu*

496 *Moralis Theologiae Tract. IV. Censura,*
excommunicato totam celebrandi actionem quoad valorem
ipsi Sacerdoti correspondentem.

Suar. 84. *Per contritionem iustificatur excommunicatus: potest
ne Ecclesia frui suffragiis ante absolutionem?* Negat Suarius
de cens. d. 9. sect. 3. num. 2. quia excommunicatio non tollitur
per solam exteriorem poenitentiam: alioqui non esset postea
opus absolutione.

Vasq. 85. *An possit pro excommunicato contrito Missa sacrificium
offerri?* Negat Vasquez *de excomm. dub. II. num. 73.* quia ex-
communicatio iusta hominem efficit talis effectus incapaci-
tatem, & per solam iustificationem internam non auferuntur.
Quae quidem de excommunicatis non toleratis dicta existi-
ma, nam pro toleratis licet publicè orare, & sacrificia of-
ferre.

Hurtad. 86. *Debent ne specialiter applicari sacrificia, & orationes
excommunicato tolerato, ut ei profint?* Ita planè, nec profunt
ipsi nisi applicentur; quia Ecclesia, cui se minister intendit
conformare, eum excludit. Hurtado *Complutens. de excomm.*
d. 3. diff. 4. num. 12.

Rayn. 87. *Potest ne excommunicatus non toleratus audire concionem
in Ecclesia, ingredi templum & orare?* Concionem cum
aliis potest audire; orare autem separatim ab aliis, citra tem-
pus tamen Missarum, ac diuinorum officiorum; quia illud
non est communicare. Raynaudus *de monit. part. 2. cap. 2.*
num. 21.

Suar. 88. *In Ecclesiam excommunicatus intrat, dum Missa cele-
bratur, ut sacrificio intersit: quidnam gerendum?* Per admo-
nitionem expellendus; & si necesse fuerit, per coactionem.
Hac non sufficiunt. Si ergo Missa ad consecrationem deducta
non est, sacerdos debet Missam omittere. Secus si peracta est
consecratio. *Non est consecratio peracta, sed canon inceptus.*
Suarius *d. 12. sect. 1.* ait, vtrumque probabile, & quod sacri-
ficium possit omitteri, & quod valeat peragi. Tutiùs Missa in-
tercidetur. Turrianus *d. 11. dub. 1. num. 2.*

Turr. 89. *Non adest qui possit Sacerdoti celebraturo ministrare
nisi excommunicatus: potest ne ministrare?* Si denunciatus
non est, potest. Suarius *d. 12. sect. 1.* Si denunciatus est, etiam
potest, si grauis vrget celebrandi necessitas. Turrianus *de ex-*
comm. lib. 2. d. 11. dub. 1. Ratio est, quia Ecclesia huiusmodi in
casu prohibitionem suspendere creditur.

Gord. 90. *Officium deiparae cum alio excommunicatus recito: de-
linquo ne?* Venialiter solummodo, auctore Gordano *tom. 2.*
lib. 7. quaest. 8. cap. 2. num. 23. quia communicatio est leuis.

Examen II. De Excommunicatione. 497

91. Scio excommunicatum recitantem horas Canonicas dicere non debere, Dominus vobiscum, sed, Domine exaudi orationem meam; quia illud verbum non est persona privata, sed totius Ecclesie: rogo igitur, quoniam reatu quis Dominus vobiscum pronuntiabit? Asserit Suarius d. 2. sect. 2. num. 13. si sit Sacerdos, vel Diaconus, fieri irregularem. Porro Gaspar Garrado d. 5. diff. 2. num. 3. nullum putat esse peccatum. Coninch. autem de sacr. d. 1. 4. dub. 7. num. 54. piaulum esse veniale existimat, irregularitatem autem, cuiuscunque ille sit ordinis, non incurri.

Hurtad.
Conin.

92. Ustusne aqua benedicta interdictus excommunicato? Asserit Suarius citat. sect. 3. quia ex illa Ecclesie oratione fidelibus prodest, quæ intendit excommunicatos oratione priuare. At Turrius lib. 2. d. 11. dub. 3. hanc sententiam docens magis probabilem, contrariam magis piam appellauit.

Suar.

Turr.

93. Potest ne excommunicatus occultus recipere Sacramenta extra necessitatem? Si urget necessitas, ad vitandum scilicet scandalum, periculum mortis, infamiae, &c. potest. Præpositus in 3. part. quæst. 2. dub. 7. num. 39.

S. 2.

De acti-
ua, ac
passiua

94. Extra necessitatem (aut ignorantiam iuris vel facti, quæ planè excusat) scio illicitam esse perceptionem Sacramentorum excommunicato: rogo tamen, an sit valida? Ita quidem; quia excommunicatio non reddit subiectum incapax, sed solum ineptum. An valida Sacramentalis absolutio? Vasquez de excomm. dub. 4. num. 9. putat inualidè excommunicationi etiam minori illigato impendi. At Suarius d. 10. sect. 7. n. 9. contrarium docet, quia excommunicatio non suspendit iurisdictionem Sacerdotis in excommunicatum; nec contrarium vllò iure probari potest.

priva-
tione Sa-
cramen-
torum.
Præp.
Vasq.
Suar.

95. A mortalibus non solum illicitè excommunicatus Sacerdos absoluit, sed etiam inualidè: rogo, an à venialibus validè absoluit? Affirmat Vasquez in 3. part. tom. 4. quæst. 93. art. 1. dub. 6. num. 8. At Præpositus in 3. part. quæst. 2. dub. 8. quia ex probabiliori sententia iurisdictione in venialia Sacerdoti competit de iure Ecclesiastico, quæ ab Ecclesia suspendi potest, & suspendit dum declarat excommunicatum.

Vasq.
Præp.

96. Consecrat ne validè, & applicat sacrificium? Ita quidem; quia id in persona Christi gerit, & dependeret ab ipso immediate, non ab Ecclesia. Coninch. d. 1. 4. dub. 5. num. 35.

Conin.

97. Potest nec inferre moribundo Sacramenta Baptismi, Pœnitentiæ, & Eucharistiæ: Baptismum, & Pœnitentiæ, quia necessitate mediæ sunt necessaria; Eucharistiæ autem propter eius utilitatem, & præcepti diuini obligationem: rogo autem,

an possit Extremam unctionem ministrare? Aliqui asserere posse, si aegrotus Poenitentiam, & Eucharistiam recipere non potest; quia hoc in casu necessarium est illi Extrema unctionis Sacramentum, ut fiat ex attrito continentis. At *Propositus* in 3. part. *quast. 2. dub. 6. num. 144.* docet posse, etiam moribundus fuerit confessus, & propterea hoc Sacramentum non sit simpliciter necessarium; quia necessarium est, ad resistendum diabolo, & ad venialium remissionem conducendum.

Prap.

98. *Potest ne Parochus denunciatus aliquando Matrimonio assistere?* Potest, quum moribundus ducit in uxorem concubinam, ad salutem ipsius, vel commodum temporale filiorum; praesertim quia Parochus non est verus minister huius Sacramenti, sed ipsi contrahentes. *Propositus* in 3. part. *quast. 2. dub. 8. num. 51.*

Prap.

99. *Quid de tolerato?* Licite Sacramenta confert, quibus aut grauis necessitas, aut notabilis proximi utilitas postulat. Potest sacrum facere die festo, ut subditi postulantes propterea satisfaciant. *Propositus* num. 44.

Prap.

§. 3.
De priuatione à communicatione fidelium.
Filliuc.

100. *Scio, contractus cum excommunicatis esse illicitos, sed tamen validos; quia in iuribus quamvis sit prohibitio, non tamen irritationis nisi in haeticis, & schismaticis: rogo tamen, an contractus excommunicati possint aliquo ex capite inualidari.* Possunt (auctore, *Filliucio* tom. 1. tract. 12. cap. 9. num. 200.) ex triplici. 1. Si ineantur virtute rescripti suppletis conditionem aliquam ad valorem eius requisitam; quia rescriptum impetratum ab excommunicata super alio, quam excommunicatione, & appellatione, est nullum. 2. Si ineantur ab eo, ut à persona publica ex vi potestatis, muneris, vel beneficii, quia iurisdictio ad contrahendum per excommunicationem suspenditur. 3. Si in contractu fiat promissio de alio contractu tempore excommunicationis faciendo; quia haec promissio est nulla, ut pote de re illicita.

Suar.

101. *Testatur ne valide, & instituitur haeres in testamentis.* Afferit *Suarus* de cens. d. 15. sect. 9. quia sicut excommunicatione praeter casum specialem haeresis non priuat rerum dominium, ita nec potestate acquirendi alias. Addit *Filliucius* tom. 1. tract. 12. cap. 8. num. 207. excommunicatum, non denunciatum, quamvis illicite testetur, tamen alios ipsi testanti licite adesse Notarios, testes, &c.

Filliuc.

Less.

102. *Potest ne petere excommunicatus, vicandus à suo debitore creditum?* Potest; quia debitor nullo iure diuino, nec humano à soluendo debito excommunicatis liberatur. *Lessius* lib. 2. cap. 16. dub. 9. num. 79.

Examen II. De Excommunicatione. 499

103. Priuat, fateor, excommunicatio à communione in eadem domo, & mensa: rogo tamen, an prohibeatur quando casu, & materialiter accidit, ut excommunicatus & non excommunicatus in eodem hospitio pernolent, eodem lecto recipiendi? Non prohiberi Gaspar Hurtado d. 9. diff. 1. num. 6. docet. Auila p. 2. Hurt. cap. 6. d. 9. dub. 7. posse accumbere in mensa mediocris longitudinis existimat; quando non est communicatio in cibo & potu, sed diuersam quilibet cœnam instituit.

104. Scio prohibitum, excommunicatum salutare verbis: rogo, an liceat alio signo, v. g. aperiendo caput? Negat Turrianus lib. 2. d. 13. dub. 1. Affirmat Vasquez de excom. dub. 8. n. 5.

105. An liceat resalutare? Negat Hurtado num. 4. At Henriquez comp. casuum mor. cap. 20. num. 20. affirmat, imò & per epistolam respondere posse; quia hoc non est salutare illum, nec ad eum scribere; sed soluere de vrbantate debitum, quod nullo iure prohibetur.

106. Scio, excommunicato denunciato interdictam communionem tam in diuinis, quàm in humanis; non autem tolerato: rogo autem, an liceat prouocare, & inuitare eum ad huiusmodi communionem? Auila part. 2. cap. 6. d. 8. dub. 1. concl. 13. docet non licere. At Hurtado d. 2. diff. 4. num. 13. licere putat; quia Bulla absolutè, & absque vlla restrictione loquuta: Nemo praetextu censura abstinere teneatur, &c.

107. Erro ut teneamur excommunicatum vitare, sententia publica requiritur: rogo tamen, an sufficiat sententia declaratoria criminis, cui certum est, annexam esse excommunicationem? Negat Conin. de sacr. d. 14. dub. 2. n. 10. quia in Extrauag. dicitur, neminem teneri vitare excommunicatum, nisi censura contra personam expressè fuerit denunciata. At quando quis de crimine damnatur, implicite censura solummodo innuitur. Vnde Sanchez summ. tom. 1. lib. 2. c. 9. n. 4. docet, posse nos conuersari cum eo, in quem lata est sententia declarans esse Hereticum, si expressè non declarat esse excommunicatum. Scio Henriq. lib. 13. c. 5. n. 4. contrarium asseruisse.

108. Denunciatur Petrus Burgis, occultum est eius crimen Vallisoleti, vbi commoratur in presenti: teneor ne inibi eum vitare? Afferit Henriquez lib. 13. cap. 24. n. 1. in occulto vitandum, non in publico; quia c. cum non ab homine, de sent. excom. dicitur excommunicatos publicos publicè, occultos occultè vitandos esse. Hæreo Præposito in 3. part. q. 2. dub. 16. n. 114. Præp. docenti excommunicatum vbi denunciatus non est, nec in publico, nec in occulto esse vitandum.

109. Scio, uxorem posse communicare cum viro excommunicato

cato in omnibus ad matrimonium pertinentibus: rogo, an possint, si matrimonium non fuerit consummatum? Ita planè; quia nuptias non concubitus efficit, sed consensus, *l. nuptias, ff. de reg. iuris. Solum sponsalia contracta sunt.* Communicare non potest, *Sanctio tom. 1. de Matr. lib. 9. d. 14. num. 8. Est ne ad ipsos casus, in quo non posset uxor cum viro communicare? Ita quidem, cum excommunicatio lata est causa matrimonij illegitimè contracti, aut coniuges essent diuortio separari: possent tamen, manente excommunicatione, reconciliari; & cohabitare. Num potest communicare in his ob quæ uir excommunicationem incurrit? Non; quia communicare in crimine nulli licet, *c. inter alia, de sent. excom.* Rogo, an eadem ratio præsumatur cum uxore excommunicata? In iure solùm excipitur uxor quia frequentius uiri, quàm fœminæ incurrunt in excommunicationem. At extendi debet ad maritum, quia eadem esse debet utriusque conditio: & in lege præsertim gratiosus casus similes censentur includi. Idem dicendum, quando uterque coniux excommunicatus esset. *Layman. lib. 2. tract. 1. p. 2. c. 2. n. 16.**

Sanch.

Laym.

Sanch.

Turr.

Gord.

Conin.

110. Peccat ne contrahens cum excommunicato, qui nullus non sit? Nullam culpam committere *Sanchez, tom. 2. de Matr. lib. 7. d. 11. n. 8.* docuit.

111. Filium, etiam si emancipatus sit posse excommunicato parente communicare scio: an possit illegitimus, & adoptiuus? Negat. *Turrianus, Hurado* asserit.

112. Quid de alijs propinquis, & familiaribus? Possunt nepotes cum auo, abauo, &c. nurus, gener, priuignus, & priuigna quia hi omnes ratione propinquitatis, & affinitatis loco filiorum reputantur. Idem pupillus cum tutore. *An hæc omnia intelligenda, quando manent in eadem domo, & sub cura seruorum correlatiuorum? Docet Gordon, tom. 2. lib. 7. quæst. 10. c. 6. n. 76.* etiam extra conuictum & cohabitationem, etiam aliquam communicationem inter illos licitã esse quam scilicet gradus affinitatis, & naturale vinculũ morali modo requirit.

113. An uxor, filius, seruus, & qualibet persona subiecta possint cum suis superioribus excommunicatis etiam in diuinis communicare? Possunt; quia ex officio communicare tenebantur ante excommunicationem, & per hanc ea obligatio non tollitur, ex *c. inter alia, de sent. excom.* Vnde uxor, liber, famulus possunt maritum, patrem, dominum euntem ad sacrum comitari. *Coninch de sac. d. 14. dub. 12. num. 130.*

114. Quodnam peccatum est, extra casus licitos, cum excommunicato denunciato communicare? In diuinis mortales ex suo genere

genere, ex paritate materiae veniale. v.g. si quis cum excommunicato initium Missae usque ad Evangelium audiret. *Auil. Conin.*
 §. 2. c. 6. d. 8. dub. 3. Contestatur *Conin. d. 14. dub. 14. n. 146.* adhibens exemplum de excommunicato, qui transiens per templum ibi attentus haereret, donec vnus Psalmus breuis cantaretur. At communicare in humanis, & ciuilibus ex suo genere veniale est peccatum, cui annexa excommunicatio minor est. Potest fieri mortale ob scandalum, aut conceptum.

115. An stante prohibitione speciali, sit mortale communicare in ciuilibus & humanis? Negat *Hurtado de Mendoza 2. 2. vol. 1. d. 76. sect. 2. §. 45.* docens lauari interdum cum Iudaeo (de quo specialis prohibitio) in balneo, nonnunquam excipere, aut excipi conuiuio, & alia id genus rarius effecta, esse peccata venialia ob materiae leuitatem. At *Coninch n. 149.* existimat semper esse veniale, etiam si frequentissima comunicatio sit. *Médoz. Conin.*

116. Reddit excommunicatio hominem inhabilem ad beneficia obtinenda, ad exercendos iurisdictionis actus, ad publica munia quadam obeunda: potest ne quilibet talis iudicis iudicium declinare, opponendo excommunicationem? Potest, & si ipse tunc excommunicet, erit nulla excommunicatio; quia subditus non erit contumaciae reus non obediendo. *Præposit. in 3. d. 2. dub. 12. n. 78. & 79* addens excommunicatum denunciatum electum in iudicem in loco, vbi ignoratur, validè actus iudiciales in fauorem publicum exercere. *§. 4. De aliis propriis excommunicationis effectibus. Præp.*

117. Peccat ne mortalter iudex ipse excommunicatus iudicium exercens? Affirmat *Coninch n. 148.* quia huiusmodi actus est valde honorificus excommunicato, eumque efficit superiorem aliis fidelibus, à quibus vt membrum putridum est aliàs abscisus. Alij venialiter solummodo delinquere affirmat. *Conin.*

118. Potest ne excommunicatus esse Tabellio? Affirmat *Hurtad. Hurtad. d. 8. diff. 5. n. 8.* acta quaecumque eius esse inualida, licet sit toleratus; quia quæ ab excommunicatis dicuntur vel conficiuntur, à nemine sunt credenda, ex *o. nullus 3. q. 4. Quid si partis conueniant ad petendum instrumentum à Tabellione excommunicato? Docet Suarius d. 16. sect. 5. n. 5.* Tabellionem toleratam si ab aliis requiratur, validè, ac etiam licitè instrumenta gerere; quia alij possunt cum ipso agere; & consequenter ipse cum aliis; si autem denunciatus sit, peccare; instrumentum autem in foro externo irritum, in interno valere. *Suar. Præp. iud. 13. n. 9* rationem reddidit; quia textus in contractum allati, asserunt Tabellionem excommunicatum non debere admitti: non tamen sufficienter declarant, si admitatur, inualida fore instrumenta. *Præp.*

Henric. 119. *Potest ne testis munus obire?* Putat *Henricus lib. 13. cap. 7. num. 5.* etiam non tolerati validum esse testimonium, quia nullo iure irritatur: tolerati verò etiam licitum. *Subscribit Præpositus n. 90.*

Præp. 120. *Delinquit ne excommunicatus non toleratus testimonium ferens in iudicio?* Tantum venialiter; quia est tantum communicatio humana. *Filliucius tom. 2. tract. 12. c. 7. n. 11.*

Filliuc. 121. *Potest esse Aduocatus, Procurator, Tutor, Affer in iudicio?* Non potest Aduocati munus gerere non toleratus, autem admittatur à iudice, patrocinia valida sunt; quia nulli irritantur. Toleratus si à fidelibus inducatur, non solum validè, sed licitè admittitur. Procurator esse non potest, sed si admittatur, eius acta valida erunt, quandiu à iudice non appelleretur: etiam si post excommunicationem incursum eligatur. *Præpositus num. 91.* Idem de tutore asseruerim. Non potest esse actor in iudicio. At affirmat *Turrianus lib. 2. d. 12. dub. 3.* ius suum sine vi, & fraude in iudicio petentem non peccare mortaliter ex obiecto, donec per exceptionem, eas per officium iudicis repellatur.

Præp. 122. *Tenetur ne iudex (publicum licet) excommunicatum toleratum rejicere à causa actione?* Potest quidem, sed non tenetur nisi ad petitionem partis sufficienter probantis excommunicationem; quia non tenetur eum vitare. *Hurtado d. 8. diff. 3. n. 3.*

Hurt. 123. *Potest ne per se ipsum in iudicio respondere?* *Auila p. 2. cap. 6. d. 2. dub. 2.* ait non posse, sed cogendum per procuratorem respondere; quia id significatur *in cap. intelleximus, de iudi.* Afferit autem *Præpositus* posse per se ipsum; quia excommunicato non videtur negandum, quo d. cuilibet reo ex iure conceditur. Sic illa *in 3. p. 9. 2. dub. 13. n. 87.*

Auila. 124. *Excommunicatio nulla aut iniusta, nullum habet effectum; quia quod nulliter, aut iniuste factum est, non censetur factum, Clem. Pastoralis, & alibi: rogo autem, num excommunicatus nulliter, teneatur à communione fidelium abstinere, &c.* Afferit *Turrianus de cens. lib. 2. d. 20. dub. 1.* abstinendum ei propter scandalum à communione Sacramentorum in publico donec nullitas agnoscat. *Quò nam modo nullitas haec agnoscenda est? Vsq. apud Turrian. citat.* putat sufficere, nullitatem à sapientibus dignosci: sed vulgo esse hoc sapientum iudicium manifestandum, vt quis contra excommunicationem operetur. Quid si antequam nullitas publicetur, quis se publicè diuinis ingerat: Peccabit, nullam tamen iuris poenam incurret. *Turrianus.*

Præp. 125. *De exco- munita- zione nulla.* 124. *Excommunicatio nulla aut iniusta, nullum habet effectum; quia quod nulliter, aut iniuste factum est, non censetur factum, Clem. Pastoralis, & alibi: rogo autem, num excommunicatus nulliter, teneatur à communione fidelium abstinere, &c.* Afferit *Turrianus de cens. lib. 2. d. 20. dub. 1.* abstinendum ei propter scandalum à communione Sacramentorum in publico donec nullitas agnoscat. *Quò nam modo nullitas haec agnoscenda est? Vsq. apud Turrian. citat.* putat sufficere, nullitatem à sapientibus dignosci: sed vulgo esse hoc sapientum iudicium manifestandum, vt quis contra excommunicationem operetur. Quid si antequam nullitas publicetur, quis se publicè diuinis ingerat: Peccabit, nullam tamen iuris poenam incurret. *Turrianus.*

Turr. 125. *De exco- munita- zione nulla.* 124. *Excommunicatio nulla aut iniusta, nullum habet effectum; quia quod nulliter, aut iniuste factum est, non censetur factum, Clem. Pastoralis, & alibi: rogo autem, num excommunicatus nulliter, teneatur à communione fidelium abstinere, &c.* Afferit *Turrianus de cens. lib. 2. d. 20. dub. 1.* abstinendum ei propter scandalum à communione Sacramentorum in publico donec nullitas agnoscat. *Quò nam modo nullitas haec agnoscenda est? Vsq. apud Turrian. citat.* putat sufficere, nullitatem à sapientibus dignosci: sed vulgo esse hoc sapientum iudicium manifestandum, vt quis contra excommunicationem operetur. Quid si antequam nullitas publicetur, quis se publicè diuinis ingerat: Peccabit, nullam tamen iuris poenam incurret. *Turrianus.*

Vasq. 125. *De exco- munita- zione nulla.* 124. *Excommunicatio nulla aut iniusta, nullum habet effectum; quia quod nulliter, aut iniuste factum est, non censetur factum, Clem. Pastoralis, & alibi: rogo autem, num excommunicatus nulliter, teneatur à communione fidelium abstinere, &c.* Afferit *Turrianus de cens. lib. 2. d. 20. dub. 1.* abstinendum ei propter scandalum à communione Sacramentorum in publico donec nullitas agnoscat. *Quò nam modo nullitas haec agnoscenda est? Vsq. apud Turrian. citat.* putat sufficere, nullitatem à sapientibus dignosci: sed vulgo esse hoc sapientum iudicium manifestandum, vt quis contra excommunicationem operetur. Quid si antequam nullitas publicetur, quis se publicè diuinis ingerat: Peccabit, nullam tamen iuris poenam incurret. *Turrianus.*

Turr. 125. *De exco- munita- zione nulla.* 124. *Excommunicatio nulla aut iniusta, nullum habet effectum; quia quod nulliter, aut iniuste factum est, non censetur factum, Clem. Pastoralis, & alibi: rogo autem, num excommunicatus nulliter, teneatur à communione fidelium abstinere, &c.* Afferit *Turrianus de cens. lib. 2. d. 20. dub. 1.* abstinendum ei propter scandalum à communione Sacramentorum in publico donec nullitas agnoscat. *Quò nam modo nullitas haec agnoscenda est? Vsq. apud Turrian. citat.* putat sufficere, nullitatem à sapientibus dignosci: sed vulgo esse hoc sapientum iudicium manifestandum, vt quis contra excommunicationem operetur. Quid si antequam nullitas publicetur, quis se publicè diuinis ingerat: Peccabit, nullam tamen iuris poenam incurret. *Turrianus.*

125. An iniuste excommunicatus publicas fidelium orationes participet? Minimè; quia cum iudex procedit iuxta allegata & probata, eius sententia habet vim saltem in actionibus externis; non tamen orationibus generalibus priuatur, à quibus excommunicari excluduntur; quia non est credendum Ecclesiam hoc velle.

126. Tenetur ne iudici obedire? In publico tenetur, in occulto non; quia innocens. *Suarez de censur. disp. 4. sect. 7. Suar. num. 14.*

127. Incurrit ne irregularitatem in publico celebrans? Putat *Vasquez excomm. dub. 21. num. 13.* incurrere; quia violat Vasq. *præceptum, cui in publico tenetur obedire. At suarius citat. Suar. num. 2. contrarium docet; quia hic re vera excommunicatus non est, & hic non est perfectus inobedientiæ actus. Admitto tamen quod Turrianus aduertit, hunc vt violatorem censuræ puniendum, & habendum irregularem. Turr.*

128. Communicans ne cum huiusmodi iniuste, aut inualide excommunicato incurret minorem excommunicationem? Afferit *Præpositus non incurrere; sed limitat Vasquez apud Turrianum, quando communicatio fieret in occulto, secus autem in publico. Gordonus tom. 1. lib. 7. quæst. 6. cap. 3. num. 11. Gord. legendus. Præp. Vasq.*

129. Excommunicantur Clerici, & Religiosi incumbentes studio legum, aut Medicinæ in scholis publicis: rogo, an illigen- §. 6. tur excommunicatione habentes in domibus priuatim Magi- De ali- quibus strum, qui eos hæc facultates edoceat? Afferit *Suarius de excom- quibus censur. disp. 23. sect. 3. num. 19.* sed alij probabiliter abne- munica- garunt. tionibus

130. In c. inhibemus, de hæret. in 6. decernitur ferenda in parti- excommunicatio contra hæreticos disputantes cum hæreticis de re- ulari. bus fidei: quosnam comprehendit? Omnes illos, qui nec Clerici Suar. sunt, nec Religiosi, secundum *Sanctium sum. tom. 1. lib. 2. c. 6. Sanch. Et Hurtado de Mendoza tom. 1. d. 74. sect. 3. §. 24. etiam com- Hurt. prehendantur Religiosi conuersi, vel donati.*

131. Quanam communicatione priuat Ecclesia excommu- §. 7. nicatum? an merè interna? Minimè merè interna priuat, quæ De ex- est per fidem ac charitatem: *Laymanus.* Ecclesia igitur per commu- excommunicationem, vt vidimus, priuat hominem com- nicatio- muni- bus suffragiis, vsu Sacramentorum, & fidelium con- ne va- uictu. ria.

132. Afferuisti excommunicatum licitè non suscipere Sa- Laym. cramenta, valiadè tamen suscipere, præter poenitentiam: rogo, si bona fide peccatorum Confessionem instituat, videlicet in

Laym. casu necessitatis, aut probabilis ignorantiae, obstat ne, quominus verè à peccatis absoluat? Non obstat ex Laymani placito. Sed tamen remanet excommunicatio, si Superiori est reſer- uata, vel Confessarius errans prius à peccatis, quàm à censura absoluat.

Laym. 133. Peccat ne excommunicatus, qui in Paschate non se disponit ad Sacramenta percipienda? Contra Ecclesiae præceptum delinquit, si per ipsum stat, quominus absoluat. Et eodem Laymano accipi.

Conin. 134. Percussus quis excommunicatione reſeruata, bono sine peccata non reſeruata cum reſeruatist confitetur: an validè absoluat? Affirmat Coninch; quia excommunicatio non irritat absolutionem, nisi excommunicatus sciens vellet Sacramentum suscipere. Quid si Confessarius sciens peccata habere annexam excommunicationem, ex malitia absoluat? Non licite quidem, sed validè absolvere Coninch. affirmat.

Laym. 135. Excommunicatus à contumacia recessit, & per ipsum non stat quominus absoluat: fructus ne interim Beneficij percipit? Percipere cum Laymano sentio, licet officium non præstet; quia non potest: sicuti beneficiarius infirmus percipit fructus, esto culpâ suâ causam præbuerit infirmitati.

Laym. 136. Excommunicatus toleratis negari ne debet sepultura Ecclesiastica? Præcipuè ob censuram haud negandam docet Laymanus. Sin verò constet, vel præsumi possit eos, in peccato mortali decessisse, v.g. in hæresi, sepeliri in loco sacro non debent; si tamen sepeliantur, locus sacer non violatur.

Suar. 137. Dixisti excommunicatum mortaliter peccare contra annuam Confessionis, & Eucharistia recipiendæ Ecclesiasticum præceptum, si negligens sit in absolutione procuranda: delinquit ne etiam grauitè sacrum non audiendo. Non; quia (vt Suarius ait) illud præceptum non est tam æqualis ponderis, vt obliget ad tam remotam dispositionem vt præceptum Confessionis & Communionis annuæ obligat.

Henriq. 138. Est ne valida acceptatio Beneficij facta ab excommunicato? Validam iudicat Henriquez si tempore electionis, & collationis non erat excommunicatus; quia iura solum electionem, & collationem irritant, quæ non sunt in odiosa materia amplianda. Quid si tempore electionis, & præsentationis erat excommunicatus, sed ante acceptationem est absoluit? Non est ita certum, sed cum Henriquez affirmarim validam electionem.

139. Si Confessarius absoluendæ facultate præditus, oblitus sit aliquem ab excommunicatione, aliâve censura absolueret potest

Examen II. De Excommunicatione. 505

Potest ne absenti absolutionem dare? Affirmo cum Layman Laym.
posse, si hominem non valet adire; quia non eadem ratio
de Sacramentali absolutione ob proximam actualem doloris
materiam.

140. Potest ne absolutio ab excommunicatione dari etiam
inuito, & nondum emendato? Saltem validè dari posse cum
Laym. iudico, nisi qui absolutioni reluctatur, persistat in cri-
mine, cui excommunicatio ipso iure continuo annexa est. Laym.

141. Dixisti foemnam cogentes ad Religionem, aut eam à
Religione retrahente excommunicatione vulnerari: quidnam
est cogere? Idem est ac per vim, & metum grauem iniuste in-
ducere. Quare qui metu leui coëgit, excommunicationem
non incurrit, neque qui iuste incussit merum, aut precibus
importunis; aut incussit merum priuationis alicuius boni, ad
quod foemina aliàs ius non habebat. Layman. Laym.

142. Cogens foeminam ad ingrediendum Religionem, vel
ad professionem emittendam; incurrit ne statim post coactionem
adhibitam excommunicationem? Non incurrere cum Laymano Laym.
censeo, sed post vim coactiuam requiri actualem ingressum,
aut professionis emissionem.

143. Reges ne, & Imperatores ligantur excommunicatione
foeminam ad Religionis ingressum cogendo, aut aliquam actio-
nem veritam præstando, v. g. consilium, auxilium, vel fauorem
coactiuam præbendo? Iuxta probabilem nonnullorum senten-
tiam minimè; quia quando Summus Pontifex hos ligare in-
tendit, solet exprimere. Incurrit ne excommunicationem illam
virum ad Religionem cogens? Minimè; quia Tridentinum so-
lum de cogentibus foeminas loquitur.

144. Paruitas ne materia excusat ab excommunicatione?
Excusat, v. g. si quis transiens Monialem alloquatur. Sicut ex-
cusat à reſeruacione casus, si quid exiguum furatus sim in
Ecclesia; excommunicatio etenim maior in mortalem cul-
pam contorquetur.

145. Quis fuit Bullæ vigore ab excommunicatione sine par-
tis satisfactione absolutus: est ne absolutio valida? Ita planè, sed
teneatur postmodum satisfacere. Non potest in totum. Satisfa-
ciat in partem. Non potest satisfacere ante absolutionem, vel
post illam sine graui vel fama, vel honorum iactura. Potest lici-
tè absolui, modò creditor æquale malum non patiatur. Sic
Henriquez. Addo ex eodem in his, & eiusmodi casibus, in Henriq.
quibus non potest pœnitens satisfacere, non sufficere, vt det
cautionem iuratoriã, sed debere dare pignoratitiã, si pos-
sit, vel saltem fideiussoriã.

Suar. 146. *Iam scio excommunicatum esse Beneficij incapacem, an sit capax Pensionis? Cum Suario & Vasquez aliquando negabam omnino eum capacem. At nunc cum Auila capacem Pensionis, quæcunque illa sit, probabiliter affirmo, validumque consignationem excommunicato factam.*

Vasq. 147. *Incidit Beneficiarius in excommunicationem: non ante sententiam fructibus Beneficij priuetur? Minimè, & consequenter nihil tenetur restituere, qualecunque sit Beneficium, modò opera, seu officia, & onera Beneficij exequantur, uti Vasquez aduertit.*

Auila. 148. *Quis ob legitimum impedimentum (unde cunque illud oriatur) non potest pro absolutione ab excommunicatione nisi per procuratorem, seu epistolam Pontificem adire: potest ne ab Episcopo absolui? Potest, imò neque tunc est necessarium recurrere ad Legatum, vel Nuncium Papæ. Quia (uti Auila adnotat) sublata per iustum impedimentum reſeruatione Episcopus uti proprius pastor absoluit.*

Conin. 149. *Est ne probabile ministrantem Sacramenta Baptismi, Pœnitentia, &c. cum Minori excommunicatione nec venialiter peccare? Licet Coninch. affirmet venialiter delinquere, cum Henriq. & Filliucio contrarium posse aliquo in casu defendi assero: v.g. Si repenti accedat baptizandus, aut pœnitens, nec possit Sacerdos sine scandalo recedere.*

De Percussione Clerici. §. 8. 150. *Num teneamur vitare semper publicè & notoriè Clerici percussorem? Non tenemur, nisi percussio sit eiusmodi, ut nullo modo celari, & excusari possit, quod vix potest constare ante iudicis sententiam. Nam (uti Laymanus adnotat) constare debet, quod percussio Clerici notoriè facta sit, atque ita malitiosè, ut nulla probabili ratione à peccato mortali, & annexa censura Canonis excusari queat.*

Suar. 151. *Percutiens Clericum, qui non habet Beneficium, neque Concilij Tridentini requisita, incurrit ne in excommunicationem? Non incurrit Suarius docet; sed cum Molina incurrit affirmo; quia hic Clericus amittit priuilegium fori, non autem Canonis.*

Suar. 152. *Seipsum Clericus voluntariè percutit: incurrit ne Canonis excommunicationem? Incurrere censeo cum Suario; sed cum Turriano probabile affirmo non incurrit; quia Canon ille si quis suadente, videtur de persona distincta loqui.*

Turr. 153. *An possit, qui Clericum percussit, vel Monachum, satisfaciendo percusso ab excommunicatione absolui? Possit asseruerim; nam licet alij probabiliter sentiant, totam Ecclesiam, vel Monasterium, accipientem iniuriam accepturam*

ram etiam Specialem satisfactionem, iudico tamen satisfaciendo percussio cenferi percussorem parti satisfecisse; quia (vt *Auila* ait) eis est condonare, quem præcipuò tangit iniuria. *Auil.*

154. Dixisti, Episcopum ab excommunicatione absoluerè, quando percussio enormis, aut mediocris non est: rogo specialius aperias, quandoenam enormis, aut mediocris sit censenda percussio? Etiam si facta sit in loco publico, non propterea continuò censenda enormis, aut mediocris; sed ex *Reginaldi* sententia duo debent concurrere, cum vt notabilis sit iniuria, tum vt considerabile pariat scandalum. *Regin.*

155. Num impubes & pueri possint ab huiusmodi excommunicatione excusari? Possunt sæpe; quia illorum percussio regulariter non reputatur grauiter iniuriosa.

156. Incurrit ne excommunicationem percutiens Militem Religiosum S. Ioannis, Alcantara, Calatraua, &c. Incurrit etiam si nouitius sit; quia hi gaudent Canonis priuilegio.

157. Percutit quis Clericum carentem requiritis à Tridentino pro priuilegio fori gaudendo incurrit ne? Probabile putat *Suar.* *Suar.* d. 21. sect. 1. n. 11. non incurrere; quia facilius amittitur priuilegium Canonis, quàm fori; cum hoc à iure diuino, illud autem ab humano procedat.

158. An incurrat Clericus se ipsum percutiens? Non; quia Canon manifestè loquitur de percutiente personaliter distincto: & in odiosis non fit extensio. At *Molina de Iust.* *Molin.* tom. 4. tract. 3. d. 51. contrarium asseruit, cum propter iniuriam, quæ statui Clericali infertur; tum quia plus homicida est, qui se ipsum quàm qui alium necat, *Can. si non licet.* 23. 7. 5.

159. Plures quis Clericos vno ictu percutit: an plurimum excommunicationum reus? Vnus tantum. Si autem plures successiue percutiat? Plures incurrit; quia illæ percussiones licet vnico, & continuato tempore mensurentur, sunt tamen plures ratione obiecti, & termini ad quem.

160. Percutit quis Religiosum tonsura initiatum, scio ex multorum sententia duplici excommunicatione illigari; quia violat reuerentiam duplici ex capite illi debitam, Clericatus & Monachatus: rogo autem, si percutias Clericum ad plures Ordines promotum, incurres ne plures censuras? Non; quia omnes Ordines, vt spectantes ad vnum statum Clericalem, vnâ exigunt reuerentiam. *Suar.* *Suar.* d. 5. sect. 3. n. 15.

161. Scio censuram hanc Papa reservatam, si sit enormis; si grauis, Episcopo; quandoenam enormis reputanda? Si est publica,

publica, notabilis, & magnum gignit scandalum. *Quando pu-
blica erit? Quando in oppido decem, aut duodecim: in magna
ciuitate pluribus fuerit manifesta. Auila pari. 2. c. p. 6. d. 1.
Hurtad. num. 4. Notat Hurtado d. 1. diffie. 3. n. 10. huiusmodi per-
cussorem vitari non debere, nisi certitudo moralis de delicti
notorietate adsit.*

Auila.
Hurtad.

EXAMEN III.

Circa materiam de Suspensionis Censura.

CAPVT PRIMVM.

*Suspensio quid, & quotuplex: eius species
principales.*

1. *Vidnam est Suspensio? Ecclesiastica censura, qua
Clericus vsu Officij, aut Beneficij Ecclesiastici
priuatur. Est enim Ecclesiastica poena, qua ita
quis ordinis actus exercere prohibetur, vt si
contra faciat, irregularitatem incurrat.*
2. *Quotuplex Suspensio? Quintuplex est 1. Si materiae ratio
habeatur, alia est ab officio, alia à Beneficio. 2. Si causa, ob
quam fertur, alia in vindictam criminis, alia fertur in conu-
maciam. 3. Si spectetur eius efficacia, alia suspendit in totum
ab Officio & Beneficio, alia in parte ab altero illorum; alia ab
Officio in totum, vel Beneficio, alia in parte tantum, vt ab
Officio Ordinis, non iurisdictionis. 4. Si consideretur eius
duratio, alia indefinita est, alia terminata, alia perpetua positi-
tiue. 5. Si eius cessatio attendatur, alia solo temporis lapsu
cessat, alia per exercitium vel omissionem alicuius actionis,
vel omissionem eiusdem, alia per solam absolutionem.*
3. *Quid comprehendit suspensio lata simpliciter? Ab officio
& Beneficio suspensionem, nisi ex circumstantibus verbis ali-
qua restrictio colligatur.*
4. *Indica suspensionis, & depositionis differentiam? Suspen-
sio quidem iure ordinario remissibilis est, depositio mini-
mè. Suspensio si sit ab Officio, vel Beneficio nec munere
nec Beneficio priuat; at depositio ipso priuat munere, & Be-
neficio.*
5. *Ad suspensionis species principales explicandum ac-
cedat.*